

הפרשה של אלוף־מישנה אלי גבע (מימין), האיש אשר סרב לתקוף בקיץ 1982 מערב־ביירות, חוזרת — והפעם על קרשי הבימה: "היה זה לראות ומה לשמוע!"

לגבולם", ונשמרתם לנפשותיכם", או נשמור על פרחי ארצנו". דמות מהממת אחרת היא רמותו של הילד, שהיה תינוק בן שנתיים במילהמתלבנון. שצולם כשהוא חבוש ונראה כאילו היה נטול־ידיים. במחזה הוא מופיע, כששתי ידיו שלמות, והוא מכריז בהראותו אצבע משולשת: "גא. יש לי ידיים, אבל אין לי אבא".

"התפיסה שלי היא לא צינית", אומר דני הורוביץ. "אני לא מוותר. אני אמיתי וזה אחד שלא מאמין בשום דבר, אני עדיין מאמין בעוצמתה של הצינונית, אם כי ברור לי שהסיכויים הולכים ודועכים. יש הרבה אהבה לארץ במחזה שלי. לכן גם האכזבה הנוראה. אני באמת מאמין באלף של האור בקצה המינהרה. כשהאלף הזה מרבר במחזה, הוא אומנם לא בטוח שיש לו קול, אבל ברור לו שיש לו ריח. השאלה היא אם מכירים בכלל ריחות כאלה".

אחוה של שתיקה

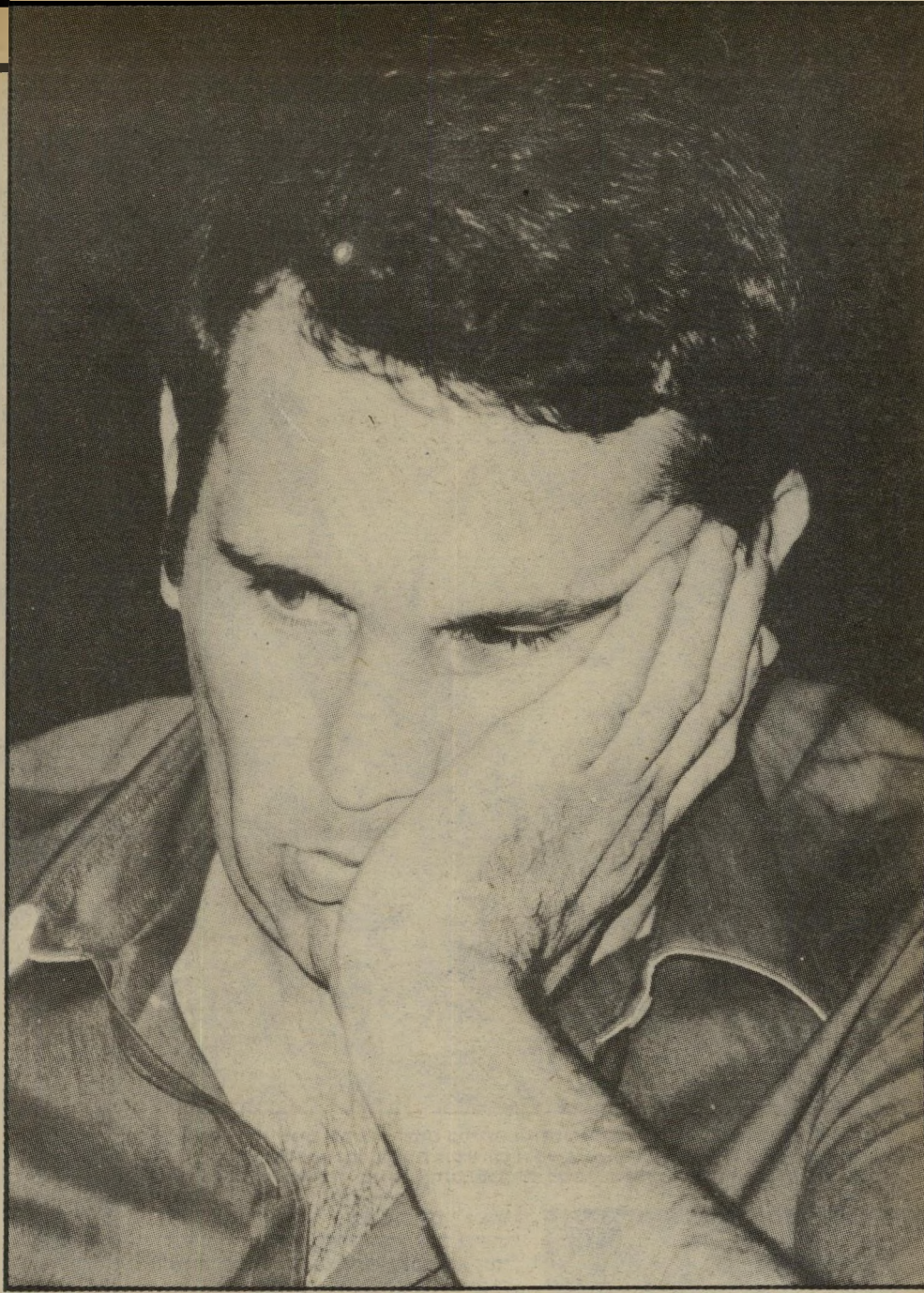
דני הורוביץ (42) הוא מחזאי תסריטאי ומרצה בחוג לתיאטרון של אוניברסיטת תל־אביב. בין מחזותיו שהוצגו: צרלי קצרלי בחאן הירושלמי שכול וכישלון בתיאטרון חיפה ויוסלה גולם בתיאטרון חיפה ובתיאטרון לה־מאמה בניו־יורק. בין תסריטיו — מסע־אלונקות בנימויו של יהודה ג'אר נאמן וטראגדיה בנימויו של דני וקסמן.

גבע בטלפון בחצות הלילה, חותמים על עצמות, בקיצור מדברים, אבל לא לוקחים שום אחריות. ישנם גם אותם אנשים שדיברו במירפסת, כפי שמכנה אותם גבע, מפקדים שחשבו כמוהו, אבל כשהצטרפו להביע את דעתם במקומות המתאימים — שתקו שתיקה רועמת.

"אני רואה בפרשה שני מתנות ברורים — במחנה האחד עומד אדם אחד, ובשני כל היתר. אלי גבע הוא היחיד שנקט עמדה, החליט החלטה ומימש אותה. כל אלה שחשבו כמוהו, ושלא היו מסוגלים, מבחינה נפשית, לעשות את מה שהוא עשה, או שלא היתה להם אפשרות, מכיוון שלא היו נתון המערכת שהחליטה וביצעה, אינם נמצאים במחנה שלו".

שתי דמויות נוספות במחזה, הן מייצגות הלכידות שונים הן. האור בקצה המינהרה" והילד מרחוב מנדלשטם 16". האור מקצה המינהרה" מופיע במחזה פעמיים. בפעם הראשונה הוא צועק שיש אור ואינו מבין מדוע לא מוצאים אותו. אבל כל זמן שהלב פועם אני אופטימי" הוא מנחם את עצמו. בפעם השנייה הוא מופיע רק בתור האלף של האור בקצה המינהרה".

"הילד מרחוב מנדלשטם 16", הוא נציגה של מישלחת הילדים מבית־הספר "אהבת ציון", הנמצא ברחוב מנדלשטם בתל־אביב. הוא פונה לגבע ומבקש ממנו להתחשב בסיסמות התלויות על קירות בית־ספרו כמו: "ואהבת לרעך כמוך", "ושבו בנים

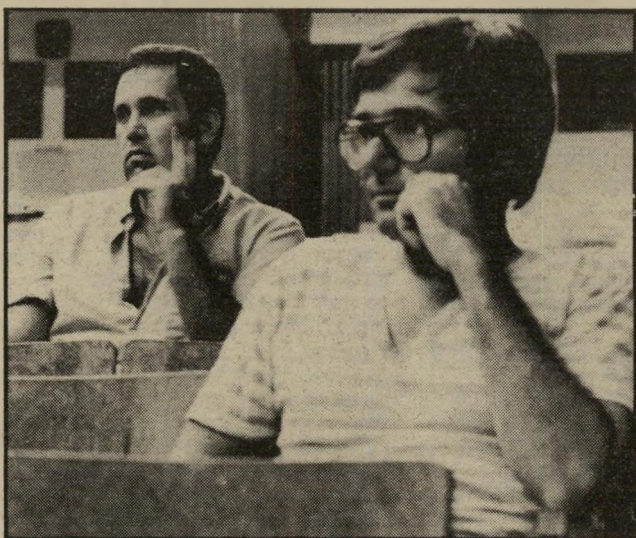
חסע האלונקות של

אלי גבע

"בצרלי קצרלי הצגתי בצורה סאטירית את דמות הצבר כגבר לוחם. זוהי בעצם, אנטיתזה ליהודי הגלולתי. מסע אלונקות סיפר על בחור המתגייס לצנחנים, ומשום שאין הוא יכול לעמוד ברשימות של הגבריות־הצבאית, הוא מתאבד. הסרט נעשה שנתיים אחרי מלחמת יום־הכיפורים. צה"ל לא היה מוכן לעזור בעשיית הסרט. בטענה שהוא מציג באור שלילי את הצבא. היום זהו סרט חובה בקורסי־קצינים בצה"ל. אני מקווה שזה מה שיקרה גם לשיעור מולדת.

המחזה יוסלה גולם היה אינטרפרטציה פוליטית על אגדת הגורל של המהר"ל מפראג. הגולם הפך לוחם, שבא להציל את הקהילה היהודית חסרת־הישע. כאשר נוכח הקהילה שהגולם הוא לוחם מעולה, היא רואה בו משיח.

"המכנה המשותף לשלוש היצירות הללו הוא הצורך בכוח, ההופך להיות מטרה בפני עצמה. היכולת הגופנית, או הכושר הקרבי, הופכים ערכים בפני

הורוביץ וגבע צופים בחזרה כמו גרי קופר

במחזה של גבע כשעה 2 בלילה, יום לפני שקיבל את ההודעה על פיטוריו מהצבא. אחרי שיחתו האחרונה עם מנחם בגין, שבה הוא ביקש לשחררו מפקוד־החטיבה שהיתה אמורה לפרוץ לכיירות הנצורה.

"הסיוט הוא סיוט כפול", מסביר המחזאי. "זהו מאבק נפשי של הגיבור. הוא מייצג עליידי דמויות שונות הבאות לשנות את עמדתו. כמו רידיו, פיקודיו וקרובי מישפתו. מצד אחד, ואתן המייצגות את מצפוננו מהצד השני. המחזה הוא קולאז' של דמויות ואירועים דמינוניים. בין הדמויות ישנו הפטריוט שמאיים על אלי גבע שהוא יחסל את כל הג'וקים המסתובכים בצניורות הרם היהודי. ישנה גם המורה למולדת, שמטלפנת אליו כשהיא ממרת בכבי ואינה מלציה לומר מילה אחת חוץ מ'אלי'. המיקרה הזה קרה במציאות, מלבד העובדה שלא היתה זו מורה למולדת, אלא למיקצוע אחר.

"נוכחותו של אלי גבע במחזה מועברת באמצעות רמקול בלבד. לא רציתי לעצב רמות חיה של גבע, כדי שהמסר שלו יקבל את המישקל הנכון. אני מקווה שהוא יהיה מיתוס בהמשך קיומה של הצינונית.

"הדמויות במחזה אינן מייצגות רק את הימין הפאשיסטי המגעיל, אלא גם את השמאל האינטלקטואלי אימפרטנטי. יש אנשים המדברים על פרשת

"אלי גבע לא היה ולא נברא" אמרות שלוש דמויות שמחות־לאידי במחזהו החדש של דני הורוביץ, שיעור מולדת. "אבל מכיוון שכל־כך ריברו עליה", הן מוסיפות, "בוא נשמר אותו כמוטיב מוסיקלי".

הדמויות מחפשות את השורה הראשונה של המוטיב המוסיקלי, וכשמגיע להן הפסנתרן של הרווי הסאטירי את השורה "ארץ־ישראל היא חלום מנוקב־כדורים", הן מבקשות לדעת מה תהיה השורה הבאה. כשמסתבר להן שאין שורה שניה, הן מחליטות למחוק גם את השורה הראשונה.

המחזה, שיועלה עליידי בימת הקיבוץ בנימויו של המחזאי, יוצג בעוד חודש בקיבוצים וכמועדון צוותא שבתל־אביב.

אור בקצה המינהרה

מישפטיהמפתח ברוביו הסאטירי הזה מספר על ארץ חמרת־אבות, שבה מתים, חולמים, ונולדים אנדרוגנוסים. "זהו תהליך העובר כעת על הארץ", אומר הורוביץ, "מולו ניצב אלי גבע, גיבור־הקרב, שהוא נגד הפריצה לכיירות המערבית, והעומד במרכז המחזה".

נושא ההצגה הוא סיוט, המתרחש